

valenilotu. Keirau a laki vakamau sara ena Valetabu e Dallas. Sa mai rua tiko na luvei kerou totoka ena gauna oqo.

“Au vinakataka meu vakavinavinakataka iko, Kristi. E totoka dina na nomu ivakaraitaki ni veigauna taucoko ena koronivuli torocake. O dau lomasoli ka bula dodonu. Rau a vakavulici au na daukaulotu ena leseni ka sureti au meu papitaiso, ia o iko o ikatolu ni noqu daukaulotu. Ko a teivaka e dua na sorenikau ena nomu ivakarau, ka vakayacora me vinaka cake na noqu bula. Sa tawamudu tu oqo na noqu matavuvale. Era na tubu cake na luvequ ka kila na taucoko ni kosipeli. Oqo na veivakalougatataki cecere duadua e rawa ni soli vua e dua vei keda. O a veivuke ena kena yaco oqo vei au.”

Niu a veitaratara yani vua, a wasea mai o Kristi: “Au vakabauta ni so na gauna eda rogoca kina na isakisaki sa tuvanaki tu ena ikatinikatolu ni Yavu ni Vakabauta, ka sa dau luvuci keda sara. Ia, au kila ni gauna eda bulataka kina na ivakatagedegede oqo ka saga meda muria na ivakaraitaki i Karisito, eda rawa ni vakayacora. . . . Au sa vakataki Amoni ena Alama 26:3 ni a kaya, ‘Ia tou sa kalougata vakalevu ni sa talai kedatou na Kalou me vakayacori kina na cakacaka levu oqo.’”

Sa noqu masu ni o kemuni vakayadua o ni na sega ni cavuta walega “Au vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu ka yalodina” ia mo ni bulataka tale ga na yalayala oqori ena veisiga yadua kece sara. Sa noqu masu me na qai tokoni kemuni na kaukauwa, na loloma, kei na veivakalougatataki ni Tamada Vakalomalagi ni ko ni vakayacora oqo, ena nomuni vakayacora tiko na cakacaka ko ni a talai mai kina eke. Au cavuta na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IVAKAMACALA

1. Thomas S. Monson, “Rai ki Muri ka Toso ki Liu,” *Liaona*, Me 2008, 87.
2. *Tudei ena Vakabauta* (2004), 205.
3. Raica Na Lako Yani 20:15–16
4. *iVakauvuli Talei* (2009), 156.
5. Howard W. Hunter, “Basic Concepts of Honesty,” *New Era*, Feb. 1978, 4, 5.
6. William J. Scott, “Forgot to Look Up,” *Scott’s Monthly Magazine*, Dec. 1867, 953.
7. See *Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary*, 11th ed. (2003), “true.”
8. Charlotte Brontë, *Jane Eyre* (2003), 356.

Mai vei Mary N. Cook

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

“Nanuma Tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au”

Na lomasoli e rawa me kauta mai na reki kei na duavata ena nomuni vuvale, nomuni kalasi, nomuni tabanalevu, kei na nomuni koronivuli.

Au vulica e dua na leseni bibi ena vica na macawa sa oti, mai vua e dua na iSakisaki ka vosa ena itabagone ni neitou tabanalevu. E tara na yaloqu na nona veivakavulici ena yalodei ka vakadinadinataki Jisu Karisito. A tinia nona itukutuku ena vosa oqo: “Niu vakadeitaka me uto ni noqu bula o Jisu Karisito, e toso vinaka cake noqu veisiga, au lomani ira vakalevu cake na noqu daulomani, kau vakasinaiti ena reki.”

Au a vakadikeva vakayawa toka mai na goneyalewa oqo ena vica na vula sa oti. E dau kidavaki ira kece na tamata ena iserau ni matana kei na matadredredre. Au raica na nona dau rekitaka na nodra rawa ka na itabagone tale eso. Walega oqo erau tukuna vei au e rua na Leba nona vakatulewa na goneyalewa oqo me vakasuka lesu tale nona tikite ni yaloyalo ena nona sa qai kila ni na sega kina na “ivalavala dodonu ka totoka.”¹ E dau loloma, yalovinaka, ka talairawarawa. E lako mai ena dua na vuvale itubutubu dua, ka sega kina ni

yali na veibolebole ena nona bula, kau dau lomatarotarotaka na nona rawata vakacava me dau marau, ka yalololoma tiko ga. Ena nona vakadinadinataki na goneyalewa oqo, “e uto ni noqu bula o Jisu Karisito,” sa saumi noqu taro.

“Keimami vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu, yalodina, talairawarawa, lomasoli, ivalavala savasava, ka da caka vinaka vei ira na tamata kece ga.” Na ituvaki Vakarisito totoka oqo, e kunei ena ika tinikatolu ni yavu ni vakabauta, ena vakavakarautaki keda me baleta na veivakalougatataki ni valetabu kei na bula tawamudu.

E dua vei ira na vosa oqo au gaudreva meu vakanamata kina—*lomasoli*. E sega ni da dau rogoca wasoma na vosa totoka oqo na lomasoli. E vu mai na vosa vaka-Latini, ka kena ibalebale “vakanuinui vinaka vua e dua.”² Ni da lomasoli sa ikoya meda dauloloma, vakasama vinaka, ka dausolisoli. E vuqa vei kemuni o ni vulica mai na Lalai na veivakasama ni lomasoli ka sega ni guilecava rawa na qaqa ni sere oqo:

*Au dau via lomani ira ga,
Na itovo dina tu, mo raica.
Au qai mai kaya lo, "Nanuma tu:
Loloma noqu igu."*³

E vakavulici keda ka bulataka na Noda iVakabula na bula ni lomasoli. E lomani keda kece ka qaravi keda kece o Jisu. Ena vukea noda ivakarau ni lomasoli, ke uto ni noda bula o Jisu Karisito. Me vukea noda vakatubura na ivakarau Vakarisito vata ga oqo, e dodonu meda vulica na veika me baleta na iVakabula ka "muria Nona sala."⁴

Eda vulica mai na vosa vakatautauvata ni kai Samaria dauloloma ni dodonu meda lomani ira na tamata kecega. E tekivu na italanoa ena Luke wase 10, ena nona taroga na iVakabula e dua na loya, "A cava meu kitaka meu rawata kina na bula tawamudu?"

Na kena isau: "Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko kei na yalomu taucoko, kei na nomu kaukauwa taucoko, kei na nomu nanuma kecega; kei na kai nomu me vakataki iko."

Oti a qai taroga na loya, "Ko cei na kai noqu?" Sa dua na taro taleitaki dina me taroga na loya, me vaka ni o ira na Jiu era tu na kai nodra ena vualiku, o ira na kai Samaria, era dau veicacati vakalevu ena nodra dau lako mai Jerusalemi ki Kalili, era na muria na gaunisala balavu mai na Buca e Joritani ka sega ni takosovi Samaria.

A sauma o Jisu na taro ni loya mai na nona tukuna na vosa vakatautauvata ni kai Samaria. Me vaka ga na vosa vakatautauvata:

"Sa dua na tamata sa lako sobu mai Jerusalemi ki Jeriko, a sa sikabotea na daubutako eso, a ra sa luvata tani na nona isulu, ka

vakamavoataka, ka lako tani, a ra biuta ka sa voleka ni mate. . . .

"A sa dua na kai Samaria, ni sa lako tu, sa yaco vua: ia ni sa raica, sa lomana sara,

"A sa lako mai, ka vauca na tikina sa mavoa, ka livia kina na waiwai kei na waini, ka vakavodoka ki na nona manumanu, ka kauta ki na bure ni vulagi, ka sa maroroi koya.

"Ia ena mataka ni sa lako tani, sa taura e rua na pene, ka solia vua na itaukei ni bure, ka kaya vua, Mo vakaraici koya; ia na ka tale mo na kuria, au na sauma vei iko niu sa lako tale mai."⁵

E sega ni vaka na italatala ni Jiu kei na Livai ka rau lako sivita mai na tamata mavoa, dua ga vei ira nodrau kaivata, na kai Samaria e yalovinaka ka sega ni veivakaduiduitaki. A vakaraitaka na dodoliga Vakarisito ni lomasoli. Mai na italanoa oqo e vakavulica vei keda o Jisu ni o ira vakayadua na tamata era kainoda.

A qai wasea walega oqo e dua na daunivakasala ena matabisopi na ka a sotava ni vakavulica na bibi ni kainoda vakayadua. Ena nona raici ira tiko yani na ivavakoso, a raica e dua na gone vata kei na dua na pakete levu ni peni roka ka sinai tu ena veimataqali roka. Ena nona raici ira e vuqa na lewe ni nona tabanalevu, e nanuma lesu me vaka na peni vakarokana, era tautauvata vinaka, ia era duidui kece talega.

A kaya: "E nodra ga vakataki ira na roka era kauta mai ki na tabanalevu kei na vuravura. . . . E tu na nodra kaukauwa kei na malumalumu vakataki ira, gagadre vakatamata, tatadra yadudua. Ia o ira na lewe ni tabanalevu era waki vata ki na dua na qiqi roka ni duavata vakayalo. . . .

"Na duavata sa dua na itagede vakayalo. Na kamica ni vakilai ni vakacegu kei na keda yaga ni da lewena e dua na matavuvale. . . . Na kena vinakati na vinaka me baleti ira tale eso me vaka sara ga nomu vinakata o iko vakataki iko. . . . Na kena kilai ni sega ni dua ena vakamavoataki iko. [Kena ibalebale ni o na sega vakadua ni galili.]"⁶

Meda tara cake na duavata oqori ka wasea na keda roka kilai tani mai na lomasoli: ivakarau ni yalovinaka yadudua.

O sa bau vakila na galili? O sa bau raici ira era galili, ka rarawa tiko? Kemuni na goneyalewa, au vakasarava tiko na nomuni kauta mai na duidui ni kemuni roka kei na nomuni matadredredre ki na nodra bula eso, nomuni vosa ni loloma, se dua na vosa ni veivakauqeti.

E vakatavulica vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson na ka meda cakava vei ira noda icaba kei ira kecega eda sotava ena nona tukuna vei ira na goneyalewa ena Lotu, “Kemuni na ganequ itabagone talei, au sa vakamamasu mo ni yaloqaqa ka kakua ni vakalewa ka vakaucacataki ira era vakavolivoliti iko, ka vakakina mo ni yaloqaqa me ra lomani ka kauwaitaki na tamata kecega.”⁷

E rawa meda muria na ivakaraitaki ni kai Samaria ka “veisautaka na vuravura” ni dua bulu na tamata ena noda lomasoli.⁸Ena macawa mai qo au gadreva meu sureti kemuni vakayadua mo ni cakava e dua mada ga na cakacaka vaka na kai Samaria. E gadrevi beka mo ni vakayacora vei ira era sega ni nomuni itokani, se ravuta nomuni daumamadua. Ena rawa mo ni digia ena yaloqaqa na nomuni qarava e dua ka sega ni dau caka vinaka vei kemuni. Au yalataka vei kemuni ni kevaka o ni na sudra yani ki na veika e rawarawa me caka, o ni na vakila na vinaka e lomamuni ni loloma oqori ena tekivu me yaco kina me tiki ni nomuni

bula ni veisiga. O ni na raica ni na kauta mai na reki kei na duavata ena nomuni vuvale, nomuni kalasi, nomuni tabanalevu, kei na nomuni koronivuli, na ivakarau vinaka oqori. “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

Na noda iVakabula a sega walega ni lomani keda kece, a qaravi keda kece o Koya. Vakatetea na nomuni caka vinaka kivei ira na lewe vuqa. E rawa me ra vakalougatataki vakalevu na qase kei na gone ena nomuni veiqaravi ena loloma. Ena gauna a se cauravou kina o Peresitedi Monson, e dau vakananumi ira vakalevu sara na sa qase. E kila na kena bibi ni dua na veisiko lekaleka, na daumatadredredre, se dua na ibobo ni dua na liga sa qase ka salulu. Na cakacaka rawarawa ni loloma vaka o ya e kauta mai na roka ki na dua na bula ni veisiga ena so na gauna e balavu, galili ka dau rarawataki. Au na sureti kemuni vakayadua mo ni dau vakasamataki ira tiko na nomuni tutu kei na bubu kei ira na sa qase. Ena lotu ni mataka mo ni vakararai wavoki ka raica e dua na qase e rawa me vakayagataka na iseravuni rokamuni me vakaikuritaka kina na nona bula. E sega soti ni dredre: kida-vaki ira ena yacadra, drau veitalanoa vakalekaleka, tu vakarau mo vukei ira. E rawa mo ni dolava e dua na katuba se solia na veivuke ena nodra vale se iteitei? Ena nomuni yabaki ni bula gone na ka e cakacaka rawarawa vei kemuni e rawa me cakacaka veivakurabuitaki

vua e dua e sa qase. “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

Ena noda dui matavuvale ena so na gauna meda lomasoli sa bau dua dina na ka dredre. E gadrevi na sasaga meda matavuvale kaukauwa. “Dau mamarau, veivukei, ka dau nanumi ira na tani. E levu na leqa ni matavuvale e vure mai na nodra dau vosataka ka cakava eso na ka tawa kilikili. Dau kauwaitaka na nodra leqa na lewe ni matavuvale tale eso. Tovolea mo dau tataro, ka sega ni dauveivakanini, veivala, ka tiko veisei.”⁹ “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

E lomani ira na gone o Jisu, e keveti ira, ka tabaki ira ena Ligana.¹⁰ Me vaka na iVakabula, e rawa mo ni vakalougatataki ira na gone ena nomuni dau yalovinaka, sega ni o ira ga na tiko ena nomuni itikitiko.

O ni na sega beka ni kila na ka ena cakava na nomuni bula kei na ivakaraitaki kivua e dua na gone lailai. Wale tiko ga oqo au ciqoma e dua na ivola mai vua e dua na itokani ka manidia tiko ni vale ni qaravi gone ena dua na koronivuli torocake. Era vuli tiko ena koronivuli o ya e vica na cauravou kei na goneyalewa era lewena na Lotu. A wasea vei au na ka a sotava oqo: “Ena noqu lako tiko ena vale ni soqoni vata kei ira na gone lalai e sa totoka dina niu raica e vica na loka era kabi tu e loma ni katuba na iyalovalo kei Jisu se valetabu. E dua vei ira na gone e raica na iyalovalo kei Jisu ena loma ni dua na katuba ni loka [ni dua vei ira na goneyalewa] ka dola tu na katuba ni loka ka kaya, ‘Raica, o Jisu e tiko ena noda koronivuli!’ A tuturu na wainimatana na gonevuli ena nona cuva sobu ka mokota na gone. Au vakavinavinakataka na goneyalewa ena ivakaraitaki vinaka kivei ira era tu vakavolivoliti koya. E sa veivakauqeti ni da kila ni vuqa na itabagone era tovolea tiko me ra tutaka na dina kei na bula savasava ka cakava nodra itavi ena sureti ni Yalotabu ena nodra bula, e dina ga ni dau dredre ena so na gauna ena levu ni rorogo kei na dredre ena vuravura wavoliti ira. Era tu eso na itabagone qoroi ena Lotu.”

Au sa duavata vakalevu sara! Kemuni na goneyalewa, o ni sa veisautaka tiko na vuravura ni sa uto tiko

ni nomuni bula o Jisu Karisito, kei na nomuni sa “yaco mo ni vaka na ka e vinakata o Koya.”¹¹

Vinaka vakalevu na nomuni bula lomasoli; nomuni okati ira era duidui beka; nomuni lomani ira na nomuni icaba, o ira na qase, nomuni mata-vuvale, kei ira na gone lalai; nomuni veitokani kivei ira era galili tu kei ira era sotava na veiboleole kei na mosi ni yalo. Mai na nomuni lomasoli, o ni sa “dusimaki ira eso ki na rarama ni [iVakabula].”¹² Vinaka nomuni nanuma tiko na “loloma noqu igu.”

Au kila ni o Peresitedi Thomas S. Monson e dua na parofita ni Kalou ka sa ivakaraitaki ni lomasoli sa rawa meda vuli mai kina. Muria noda parofita. Vuli mai na nona ivakaraitaki ka rogoca na nona vosa. Au vakabauta na kosipeli i Jisu Karisito, kau kila ni sa vakalesui mai ki vuravura na matabete mai vei Josefa Simici.

Au kila ni bula tiko na noda iVakabula ka lomani keda vakayadua. A solia na Nona bula me baleti keda kece. Sa noqu masu me na uto ni noda bula o Jisu Karisito ka “muria na Nona sala” ena lomani ira ka qaravi ira tale eso.¹³ Ena noda vakayacora, au kila ni rawa meda cakava na vuravura me dua na vanua vinaka cake baleta, “keimami vakabauta ni sa kilikili meda . . . lomasoli.”¹⁴ Au vakadinadinataka, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:13
2. Raica na *Oxford English Dictionary Online*, 2nd ed. (1989), “benevolent,” oed.com.
3. “Kindness Begins with Me,” *Children’s Songbook*, 145.
4. “Guardians of Virtue,” *Strength of Youth Media 2011: We Believe* (DVD, 2010); tiko talega ena lds.org/youth/video/youth-theme-2011-we-believe.
5. Luke 10:25, 27, 29, 30, 33–35.
6. Jerry Earl Johnston, “The Unity in a Ward’s Uniqueness,” *Mormon Times*, Feb. 9, 2011, M1, M12.
7. Thomas S. Monson, “Mo ni Yaloqqa Tikoga,” *Liaona*, Me 2009, 123.
8. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
9. *Me iSakisaki ni iTabagone* (ivolalailai, 2001), 10-11.
10. Raica na Marika 10:16.
11. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
12. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
13. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
14. Yavu ni Vakabauta 1:13

Mai vei Elaine S. Dalton

Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

iVakatawa ni iValavala Dodonu

Vakavakarau ena gauna oqo me rawa kina ni o ni ciqoma na veivakalougatataki kece sara sa waraki kemuni tu ena nona valetabu savasava na Turaga.

Etu eso na gauna eda sega ni dau vakamacalataka rawa kina na lomada. Au masuta me na vakadinadinataka ki yalomuni na Yalotabu na kemuni ivakatakilakila vakalou kei na nomuni itavi tawamudu. Sa ikemuni na inuinui nei Isireli. O ikemuni na luvena yalewa digitaki ka vakaturaga na Tamada Vakalomalagi.

Ena vula sa oti, a noqu kina na madigi meu tiko ena nona vakamau ena valetabu e dua na goneyalewa au a kila ni se qai sucu mai. Niu dabe ena rumu ni veivauci, ka vakaraica na itutu ni cinalili ka tatalivaliva ena rarama ni cina ni valetabu, au nanuma lesu na siga o ya kau a roqoti koya kina ena imatai ni gauna. E vakadarama vua na tinana e dua na ivinivo vulavula lailai, kau nanuma ni oqo na gonelailai rairai totoka duadua au qai bau raica. Qai tayabe tale mai katuba na goneyalewa oqo ena ivinivo vulavula. E serau ka mamarau. Ni curu yani ki na rumu, au diva mai vu ni yaloqu me rawa ni ra raica na goneyalewa kece sara na gauna oqo ka segata me ra dau kilikili tiko me ra cakava ka rokova na veiyalayalati tabu ka ra ciqoma na veicakacaka vakalotu ni valetabu ena nodra

vakavakarau me ra rawata na veivakalougatataki ni bula vakacerereci.

Ni rau tekiduru na veiwatini oqo ena icabocabo ni soro tabu, erau ciqoma na veiyalayala eso eda na sega ni kila rawa ena bula oqo ka na veivakalougatataki, veivaqacotaki, ka veivuke vei rau ena nodrau ilakolako ena bula oqo. Oqo e dua vei ira na gauna ko ya ka na tu kina vakadua ko vuravura ka marau ko lomalagi raraba. Ni rau raica yani na veiwatini vou na iloilo levu ena rumu, a tarogi o tagane se cava e raica. E kaya o koya, “O ira kece era sa liu vei au.” E rau a qai rai yani na veiwatini ki na iloilo levu ena lalaga kadua ka qai kaya o yalewa ena mata tagitagi, “Au raici ira kece era na qai muri keirau mai.” A raici ira na nona matavuvale mai muri—na nona kawa. Au kila ni a kila ena gauna o ya na kena bibi meda vakabauta na bula savasava kei na ivalavala dodonu. E sega tale ni dua na ka e rairai vinaka cake mai na dua na veiwatini, ka rau sa vakavakarau tu vakavinaka, ni rau tekiduru vata ena icabocabo ni soro ena valetabu.

Na nomuni veiyabaki ni Goneyalewa ena vakarautaki kemuni ki na valetabu. E kea o ni na ciqoma kina